

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В СУЧАСНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(16–17 травня 2024 року, Запоріжжя – Мелітополь)

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Інститут модернізації змісту освіти
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Національний авіаційний університет
Мукачівський державний університет
ГО «Прогресильні»
Будапештський університет імені Лоранда Етвеша (Угорщина)
Сілезька академія (Республіка Польща)
Бельцький державний університет імені Алеку Руссо (Республіка Молдова)
Джорджтаунський університет (США)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський» (Республіка Болгарія)

16–17 травня 2024 р.
VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
**“АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
В СУЧАСНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ”**

16–17 May, 2024
VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
**“ESSENTIAL ISSUES OF LANGUAGE AND LITERATURE
FUNCTIONING IN MODERN POLYCULTURAL SOCIETY”**

Запоріжжя – Мелітополь, 2024

УДК81'24:316.74(06)

ББК 81.4я5

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
(протокол № 16 від 04.06. 2024 р.)*

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Приходько Г. І. – доктор філологічних наук, професор;

Колінько О. П. – доктор філологічних наук, професор;

Надольська Ю. А. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Акулова Н. Ю. – кандидат філологічних наук, доцент;

Митяй З. О. – кандидат філологічних наук, доцент.

А43 Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя – Мелітополь, 16–17 травня 2024 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2024. 326 с.

У збірнику оприлюднено матеріали учасників конференції «Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному полікультурному суспільстві», яка відбулася 16–17 травня 2024 р.

Збірник призначено для наукових працівників, студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів різних рівнів.

У тезах збережено орфографію та пунктуацію авторів.

За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 81'24:316.74 (06)

ББК 81.4я5

© Авторський колектив, 2024

ЗМІСТ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ГНОСЕОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО МОВОЗНАВСТВА

<i>Ільченко І. Зміни в урбаноніміконі міста Запоріжжя.....</i>	<i>10</i>
<i>Єлісєєв І. Borrowing as One of the Ways Replenishing the English Vocabulary.....</i>	<i>12</i>
<i>Ковальська П. Лінгвокогнітивний напрямок в лінгвістиці та процеси концептуалізації дійсності.....</i>	<i>17</i>
<i>Котенко О., Гончарук К. Роль мовної особистості у створенні художнього образу</i>	<i>20</i>
<i>Калужська Л., Черепанинець У. Гендерно марковані одиниці в мовленні головної героїні англomовної романтичної комедії.....</i>	<i>23</i>
<i>Лугова Д. Динаміка жіночого іменника міста Запоріжжя</i>	<i>26</i>
<i>Маринко М., Сіроштан Т. Суспільно-політичні неологізми в мові соцмережі «Фейсбук»</i>	<i>30</i>
<i>Митяй З. Категорійний формат організації мовного простору.....</i>	<i>34</i>
<i>Панченко Н. Сучасне наукове висвітлення поняття дискурсу.....</i>	<i>38</i>
<i>Пасека А. Методологічні засади укладання медичних термінологічних словників: до історії становлення вітчизняної термінографії.....</i>	<i>41</i>
<i>Понідзельська М., Сіроштан Т. Лексичні особливості дитячої прози Наталії Чуб.....</i>	<i>46</i>
<i>Приходченко О. Підходи до вивчення емоцій в лінгвістиці.....</i>	<i>50</i>
<i>Приходько Г. Problem of term in modern Linguistics.....</i>	<i>54</i>
<i>Шкіндер-Барміна А. Соціолінгвістичний аспект формування та функціонування неологізмів сфери охорони довкілля в англійській мові.....</i>	<i>57</i>
<i>Щербакова О. Лексико-стилістичні особливості роману Джейн Остін «Pride and Prejudice».....</i>	<i>60</i>
<i>Юносова В. Форми вокатива в «Кобзарі» Тараса Шевченка.....</i>	<i>64</i>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО І ЗАРУБІЖНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

<i>Звягінцева Д., Єгорова Ю. Образна характеристика творчої спадщини Марії Матіос.....</i>	<i>69</i>
<i>Момотюк І., Єгорова Ю. Прозописьмо Ірен Роздобудько у фокусі постмодернізму (на матеріалі романів «Якби», «Ліцей слухняних дружин»)".....</i>	<i>77</i>
<i>Огульчанська О. Художня своєрідність внутрішнього хронологу в романі Г. Гессе «Деміан» у руслі психоаналітичної теорії К. Юнга.....</i>	<i>84</i>
<i>Пономарець Г. Світ дитячої душі у творчості Володимира Винниченка.....</i>	<i>88</i>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ НАВЧАННЯ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

<i>Бакай Д., Надольська Ю. Теоретичний аспект соціокультурної компетентності.....</i>	<i>92</i>
<i>Бредун К. Формування комунікативної компетентності учнів на уроках іноземної мови.....</i>	<i>98</i>
<i>Booth O. The Features of private higher education in Washington, D.C., USA.....</i>	<i>104</i>
<i>Герцовська Н. Enhancing student-centered learning outcomes through scaffolding teaching techniques</i>	<i>111</i>
<i>Губко В. Інноваційність та творче мислення як невід'ємні складники професійної діяльності вчителя іноземних мов.....</i>	<i>114</i>
<i>Дерман Ю. Зміна парадигми: інтерактивні платформи та веб-ресурси у навчанні мови та літератури.....</i>	<i>117</i>
<i>Коноваленко Т. Internationalisation at MSPU a positive impact on the quality of higher education</i>	<i>120</i>
<i>Косарева А. Використання відеоматеріалів на уроках англійської мови.....</i>	<i>123</i>

Липко І. Формування лексичної компетентності школярів на уроках англійської мови.....	128
Множинська В., Надольська Ю. Теоретичні засади формування навичок іншомовного спілкування дітей з особливими потребами : особливості та фактори впливу.....	133
Множинська В., Митяй З. Особливості навчання дітей з особливими потребами на уроках української мови.....	136
Надольська Ю., Єніфанцева Л. Критичне мислення як одна з ключових компетентностей здобувачів вищої освіти	139
Рязанова В., Ігнатюк А. Компаративістика як шлях формування читацької компетентності на уроках літератури у здобувачів освіти гуманітарно-педагогічного фахового коледжу.....	145
Сахацька О. Технологія навчання підлітків виявлення мови ненависті у медіа і запобігання її поширенню.....	153
Сидоренко К., Надольська Ю. Нестандартний урок англійської мови як засіб активізації навчальної діяльності старшокласників.....	158
Топалов Є. Використання подкастів у процесі навчання англійської мови.....	162
Тарасенко В. Сторітелінг як інструмент формування комунікативних навичок учнів на уроках та за їх межами.....	165
Харченко В. Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках англійської мови.....	170
Харченко Т., Гостіщева Н. Prediction in the English Classroom	176
Хоменко Н. Освіта в цифровому світі: використання сучасних інструментів на уроках іноземної мови.....	181
Фельцан І. Актуальні питання іншомовної освіти: виклики та перспективи.....	184
Фурніка В. Формування міжкультурної компетентності старшокласників на уроках англійської мови.....	188
Царьова І. Сучасні інновації вивчення української мови	193
Чекан О., Дика І. Вплив медіа на соціалізацію дітей з ООП дошкільного віку.....	196

Чекан О., Островка О. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти в Україні.....	200
---	-----

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Байтерякова Н., Стародуб А. Роль метафор та особливості їх перекладу у романі В. Шваб «Незриме життя Адді Лярю».....	204
Зіненко Н. Teaching consecutive interpreting: challenges and strategies.....	207
Ідрісов В. Особливості перекладу стилістичних прийомів в художніх текстах.....	211
Камишова Т. Особливості перекладу власних імен в англійському художньому тексті.....	216
Масюкова Є. Терміни епоніми та їх переклад у лексиці медицини та охорони здоров'я.....	222
Мироєвська А. Фантастичні елементи в романі Стівена Кінга «11/22/63» в українському перекладі.....	226
Печерський Є. Проблеми перекладу в кіберспортивному дискурсі.....	230
Приходько І. Стилiстичні засоби виразності в перекладі художніх текстiв.....	233
Топалов Є. Використання САТ-програм в командних проєктах.....	236
Тоцька Н. Переклад – характер міжнародних контактів.....	239
Филиппенко С. Особливості перекладу метафор українською мовою на прикладі трагедії В. Шекспіра «Макбет».....	243

КОМУНІКАТИВНО-КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Баранцова І. Формування культури міжетнічних відносин студентів педагогічного університету.....	248
--	-----

Жорнокуй У. Виклики перед літературною журналістикою в час постінформаційного суспільства.....	251
Кравченко Т. Мовна політика в умовах глобалізації: виклики та стратегії сучасного полікультурного суспільства.....	254
Ляшенко С., Зернецька А. Цінності як об'єкт філософського, лінгвокогнітивного та лінгвокультурологічного аналізу.....	258
Чекан О., Довбня С., Костяк Д. Цифровізація як ключовий фактор сучасного суспільного розвитку.....	263

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ СТУДІЇ У ФОКУСІ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Бредун К. Євроінтеграція як основа реформ в Новій українській школі.....	265
Гаранко В., Шебела Я. Важливість впровадження та вдосконалення змішаного навчання у вищій освіті.....	269
Голуб О. Демократія як фундаментальна цінність у сучасному суспільстві.....	273
Єлісєєва Л. Сучасні виклики євроінтеграції: перспективи гуманітарних наук.....	276
Корощенко М. Європейські цінності у вищій освіті.....	279
Купаєва С. Впровадження Загальноєвропейських рекомендацій щодо мовної освіти у процес навчання іноземних мов в Україні.....	282
Липко І. Особливості формування європейських цінностей в Новій українській школі.....	286
Маслова М. Провідні цінності ЄС як основа реформування Нової української школи.....	290
Маслова А., Гончарова О. Євроінтеграційні процеси у галузі мовної освіти в Україні.....	293
Мироєвська А. Виховання толерантності на уроках англійської мови.....	298

Стародуб А. Рівні володіння іноземною мовою: Європейський стандарт CEFR.....	302
Толстенцова Я. Сучасні євроінтеграційні тенденції в українських школах (НУШ).....	306
Топалов Є. Роль цифрових інструментів в освіті та європейська інтеграція України.....	312
Федюніна О. Теоретичні основи формування мовної особистості в системі цінностей вищої освіти України крізь призму євроінтеграції.....	314
Филиппенко С. Інтеграція в європейський освітній простір: проблеми та перспективи.....	318
Шестобуз Є. Виховання толерантності як однієї з ключових цінностей ЄС на уроках української мови.....	322

О. І. Федюніна

Мелітопольський державний
педагогічний університеті
імені Богдана Хмельницького

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Вища освіта - це процес засвоєння змісту навчання в університеті чи іншому вищому навчальному закладі, що базується на повній загальній середній освіті та завершується отриманням певної кваліфікації через державну атестацію.

Система вищої освіти включає у себе низку закладів, що забезпечують широкий спектр підготовки та навчання, включаючи наукову, професійну та практичну підготовку. Вона сприяє досягненню освітніх та кваліфікаційних рівнів, а також підвищенню наукових і професійних навичок, перепідготовці та підвищенню кваліфікації.

Система вищої освіти в Україні має ряд переваг, які сприяють розвитку і конкурентоздатності. Вона спрямована на досягнення високого рівня наукових, творчих, мистецьких та загальних компетентностей, необхідних для відпрацювання у певній галузі або професії. Крім того, система вищої освіти України ґрунтується на принципах доступності для всіх, рівності умов, гуманізму, демократії, громадянських цінностей, а також на органічному зв'язку з історією, культурою та традиціями. Вона також ставить перед собою завдання забезпечення незалежності від політичних, громадських та релігійних впливів, і прагне до наукового та світського характеру освіти, інтеграції з науковими та виробничими структурами, а також має гнучкість та прогностичність. Вона визнає важливість поєднання державного керівництва та громадського управління в освіті.

В Україні принципи освіти будуються на загальнолюдських цінностях, базових принципах організації освіти взагалі, на спадщині вітчизняної вищої школи та врахуванні сучасних завдань освіти.

Аксіологічний підхід ґрунтується на уявленні про цінності, що дозволяє визначати якості та властивості предметів, явищ, процесів, які можуть задовольняти потреби окремої особистості та суспільства, а також ідеї та норми. Педагогічна аксіологія вивчає процес формування системи цінностей та ціннісних орієнтацій особистості.

Соціокультурний контекст передбачає створення європейської ідентичності, що ґрунтується на розумінні спільних коренів та майбутнього єдиного європейського освітнього простору. Центральним аспектом цього простору є мовна особистість як найвища цінність суспільства, суб'єкт історичного та культурного розвитку. Формування цілісної, гуманної мовної особистості, що спрямована на утримання цінностей національної та загальнолюдської культури, саморозвиток та моральну саморегуляцію поведінки, є головною метою освіти.

Програма «Європа освіти» – це шлях до побудови єдиного європейського соціокультурного простору, в якому, попри відмінності в національних освітніх системах, присутнє прагнення узгодити їхні ключові елементи [2, с. 15]. Згідно з аналізом історичних і педагогічних джерел за рівнем культурного розвитку та освіти Україна перебувала в загально європейському середовищі ще з епохи Відродження, тому зараз треба наголошувати на поверненні України саме до цього простору.

Базуючись на відтворенні основних соціокультурних зв'язків у комунікації та структурно-функціональній класифікації її різноманітних виявів, була розроблена модель формування мовної особистості на трьох рівнях. Ця модель поєднує індивідуальні здібності людини з особливостями текстів, які вона створює, і визначає поняття "мовна особистість". Мовна особистість - це сукупність здібностей і характеристик людини, які впливають на її здатність створювати та сприймати тексти, які відрізняються за структурно-мовною складністю, глибиною відображення реальності та метою.

Лінгводидактична модель мовної особистості представляє собою тривимірну структуру (подібну паралелепіпеду), яка формується на перетині трьох вимірів:

- рівні мовної будови, такі як фонетика, граматика і лексика;
- рівні мовного володіння;

У лінгводидактиці розрізняються три підходи до формування мовної особистості:

- методичний підхід базується на трирівневій організації мовної особистості, яка була описана раніше;
- цільовий (або "готовнісний") підхід ґрунтується на комплексі мовленнєвих навичок та умінь, готовності мовної особистості до виконання різних видів мовленнєвої діяльності та різних комунікативних ролей.
- лінгводидактичний підхід спрямований на створення тривимірної моделі мовної особистості, яка включає: а) рівневу структуру мови, що включає фонетику, граматику та лексику; б) типи мовної діяльності, такі як усне мовлення, аудіювання (слухання), письмо та читання; в) ступені оволодіння мовою.

Поняття "володіння мовою" включає в себе:

- а) Здатність виражати заданий зміст різними способами (в ідеалі - всіма можливими у даній мові);
- б) Вміння вибирати зміст з використанням даної мови, включаючи розрізнення схожих, але різних за значенням висловлювань (омонімія) та знаходження спільного значення в різних висловлюваннях (синонімія);
- в) Вміння відрізняти правильні мовні конструкції від неправильних;
- г) Прояв "селективної здатності" - уміння вибирати оптимальні засоби вираження думки, що найкраще відповідають соціальним, територіальним та іншим особливостям ситуації спілкування.

Мовна особистість представляє собою загальний образ особи, що несе в собі мовну свідомість, національну мовну уяву, знання, навички, здібності, культуру, смак, традиції та моду. Видатний мовознавець О.О. Потебня підкреслював, що

мовна індивідуальність робить особистість виразною, і чим більш яскрава особистість, тим повніше вона відображає мовні якості суспільства [1, с. 39]. Іншомовне середовище виступає як важливий фактор виховання молоді в соціокультурному аспекті. Особистість сучасної молоді сформована, на великій мірі, через мову, бо через неї людина розкриває свою індивідуальність (за словами Л. Фейєрбаха) [3, с. 96]. Успішне втілення програми євроінтеграції України можливе лише за умови, що педагогічний дискурс має український акцент, але з європейським впливом, що створює соціокультурне навчальне середовище, яке орієнтує систему освіти на формування високо духовних та толерантних мовних особистостей, які поважають інші мови та культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойченко Н.М. Етичні аспекти університетських цінностей. Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. К. : ВЦ «Київський університет», 2014. № 1. С. 37-43.
2. Європейські цінності в українській освіті: виклики та перспективи : збірник матеріалів Міжнародної науковопрактичної конференції (Запоріжжя, 28-29 травня 2021) / за ред. О. Тупахіної. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 182 с.
3. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: Монографія / За заг. ред. Ф.Г. Вашука. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 560 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип. 16).

Наукове електронне видання

МАТЕРІАЛИ

**VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ
І ЛІТЕРАТУРИ В СУЧАСНОМУ
ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ»**

16-17 травня 2024 року

м. Запоріжжя

Відповідальний за випуск: *Тетяна Сіроштан*

Юлія Надольська

Зоя Митяй

Надія Акулова

Адреса видавництва:

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

. вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, Запорізька область,

Україна, 69000

<https://mdpu.org.ua/>